

TN § 168 Nytt taxesystem, taxa och biljettprodukter

Ärendenummer: TN 2023/2124

Tekniska nämndens beslut

1. Tekniska nämnden godkänner förvaltningens förslag om nytt taxesystem, dithörande biljettprodukter och taxa för beslut i regionfullmäktige.
2. Tekniska nämnden föreslår årlig reglering av taxan enligt KPI.
3. Tekniska nämnden föreslår en höjning av tilläggsavgiften till 1 000 kronor.

Sammanfattning

En förutsättning för att få fler att välja kollektivtrafiken för sina resor är att det ska vara enkelt att hitta, köpa och resa med sin biljett. Gotlands kollektivtrafik har fram till pandemin haft kilometertaxa som taxesystem för sin försäljning av biljetter i kollektivtrafiken. Under pandemin sattes en enhetstaxa. Denna var tänkt som en tillfällig taxa, dock gäller den fortfarande. Förslag på olika typer av taxesystem presenterades för Kollektivtrafikberedningen 2023-04-05 (TN 2023/440) och kollektivtrafikenheten uppdrogs att utreda vilket av två taxesystem som anses passa Gotland bäst. Förvaltningen föreslår ett system bestående av två zoner, där Visby med en radie på ca 8 km utgående från Visby busstation, utgör zon A och övriga Gotland zon B, (se bilagor samt figur 1).

2024-03-25 RF § 28 återremitterade regionfullmäktige förvaltningens förslag om ny taxa och biljettprodukter för kollektivtrafiken för ytterligare ekonomiska konsekvensanalyser på de förslag som lyftes fram under fullmäktige sammanträdet.

En produkt kan ges giltighet inom en zon eller hela ön, två zoner. I och med ett nytt taxesystem behöver även produktutbudet ses över. Förvaltningen föreslår en reduktion av produktutbudet från nuvarande 90 stycken till 20.

Den nya taxan skulle innebära förutom en stor förenkling av produktutbudet även en bättre anpassning till nuvarande konsumentprisindex, KPI.

För fullständiga biljettvillkor, se bilagor.

Förvaltningen har under utredningen om nya taxa- och taxesystem för den allmänna kollektivtrafiken analyserat olika varianter.

Förslagen innebär att vi går från kilometertaxa (innan pandemin), via en enhetstaxa under pandemin (men uppdelat per trafikslag) till att bli två zoner i den allmänna kollektivtrafiken.

En viktig tanke bakom förslagets zonindelning är det beslutade nya stadslinjenätets utsträckning, där även Vibble ingår.

Resultatet av de ekonomiska konsekvensanalyser som genomförts efter återremissen är redovisade i bilaga.

Bedömning

Alla förändringar i taxsystem, produktutbud och priser behöver kommuniceras väl till resenärerna och allmänheten. Kommunikationen bör börja flera månader innan förändringarna träder i kraft och fortsätta flera månader efter förändringarna börjat gälla.

Förvaltningen föreslår också att tilläggsavgiften för resenärer som saknar giltigt färdbevis (giltig biljett eller giltigt intyg som visar att man får resa gratis) höjs till 1 000 kronor för att stämma bättre överens med motsvarande tilläggsavgifter i övriga Sverige.

Det är förvaltningens bedömning att den 1 mars 2025 är ett realistiskt datum då det föreslagna taxe- och taxasystemet kan tas i drift om regionfullmäktige beslutar enligt förvaltningens förslag den 16 december 2024.

Detta ärendes frågeställningar har under en tid vridits och vänts i kollektivtrafikberedningen som stödjer förslaget.

Ekonomisk konsekvensanalys

Vid jämförelse med kilometertaxan kan utläsas att det nya taxaförslaget innebär att samtliga resor med landsbygdstrafiken på ett avstånd längre än 15 km från Visby får samma eller lägre pris för resa med enkelbiljett. Det nya taxaförslaget innebär också exempelvis att boende i Vibble och Västerhejde, (som kommer att ingå i zon A) kommer att få både resor med enkelbiljetter och periodkort billigare än med kilometertaxan. Förslaget blir också en prissänkning för alla enkelbiljetter på de resor som idag innefattar både stadstrafiken och landsbygdstrafiken (till exempel resor från Visby hamnterminal till destination på landsbygden).

Höjda priser är en effekt av att biljettpriserna inte reglerats sedan 2017. För att minska kollektivtrafikens årliga budgetunderskott är en reglering enligt gällande KPI absolut nödvändig.

Förslagen ger prognosen att biljettintäkterna kommer att öka (baserat på faktiska biljettintäkter första kvartalet 2023 omräknat till nya biljettpriser) med 4-5 Mkr/år. Denna prognos baseras även på en initial resandeminskning vid en prishöjning. Resandeminskningen tros däremot bromsas genom att även kostnader för egen bil har ökat kraftigt på senare tid.

Extra resurser behöver också troligen sättas in i kundtjänst under ett par månader för att möta allmänhetens frågor och synpunkter om förändringen.

Det är också troligt att det behövs extra resurser för kommunikationsinsatser, exempelvis kampanjer, i samband med förändringarna i taxesystem, produkter och taxa. Förvaltningen gör en grov uppskattning att dessa kan uppgå till omkring 250 000-500 000 kronor.

Förvaltningen kan konstatera att förslaget om en enhetstaxa skulle innebära ett biljettpris som troligtvis skulle motverka syftet att locka till sig fler resenärer till kollektivtrafiken.

De andra förslagen skulle innebära en ökad ekonomisk belastning på kollektivtrafikens budget och mer ekonomiska medel skulle behöva tillföras till den allmänna kollektivtrafiken.

Barnperspektiv

Villkoren för Bussiga kortet ingår inte i förändringen i taxesystemet. Det innebär att Bussiga kortet kommer att ”ligga kvar” i tidigare taxesystem där trafikslag styr Bussiga kortets giltighet. För barn och ungdomar innebär det nya taxe- och taxasystemet i praktiken ingen skillnad mot idag. Bussiga kortet ger tillgång till obegränsat gratis resande i landsbygdstrafiken. I stadstrafiken kommer däremot barn även fortsättningsvis behöva köpa biljett och det är biljetterna för Zon A (en zon) till reducerat pris som blir aktuella.

Genusperspektiv

Förvaltningen bedömer att förslagen inte har någon betydande effekt ur ett genusperspektiv.

Landsbygdsperspektiv

Övergången till nytt taxesystem kommer att påverka alla invånare på Gotland. Personer på landsbygden som bor i Visbys närområde kommer nu att få samma taxa som visbyborna. Med förslaget kan man lösa en biljett som är giltig för övergång mellan stads- och landsbygdstrafik. Se bilagor för mer detaljerad information om hur produkter och priser förändras för olika reserelationer.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet fördrogs av enhetschef Jyrki Vainio.

Tekniska nämnden överenskommer om en justering i skrivningen i underlaget gällande uttrycket "pensionär".

Vänsterpartiet medges följande protokollsanteckning:

Vänsterpartiet stödjer det liggande förslaget men kommer att driva frågan om lägre taxa i samband med budgetuppföljningen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen 2024-09-10

Bilaga Förslag Reviderat taxadokument Sty-14530-v.7.1 2024-07-19

Bilaga Förslag zonindelning 8 km Gotlands kollektivtrafik

Bilaga Förslag zonindelning 8 km Zon A närbild

Bilaga Förtydliganden angående nytt taxesystem, taxa och biljettprodukter

Bilaga Överväganden angående nytt taxesystem, taxa och biljettprodukter

Bilaga Beräkning av ekonomiska konsekvenser med inlämnade förslag till ny kollektivtrafiktaxa

Tekniska nämnden 2023-11-23 (2023-11-23 TN §242)

RF § 28 Beslut 2024-03-25

Presentation på sammanträde

Skickas till

Regionstyrelsen